

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I.

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК LL Ч. 168. Джерзі Сіті, Н. Д., субота, 28. серпня 1943. No. 168. Jersey City, N. J., Saturday, August 28, 1943. VOL. LL.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. V H Сору: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

Скоро зачнетесь в Азії проти- японська кампанія

До Вашингтону прибав лорд Луї Мавтбатен, начальний альянтський командант на полуднево-східню Азію. А що переговорює з найвищими американськими військовими особами, то загалом говорять, що це є остання підготовка до великої офензиви, зверненої проти Японії. Дехто твердить, що ця о-

фензива зачнетесь з Бурми. Але що про це так багато пишеться, то інші здогадуються, що офензива зачнетесь правдоподібно з іншого місця, про яке ніхто ніщо не говорить. Та головне те, що вже немає в нікого ніякого сумніву щодо цього, що піде новий і сильний наступ на Японію.

ВІДБУДОВУЮТЬ ДАВНЮ РОСІЮ.

Я. Лісциан пише в ньюйорській газеті „Новое Русское Слово“ про те „Як влаштувати Європу по війні“. Каже, що Росію об'єднано по минулій війні завдяки „німецьким інтригам“. Дораджує, щоб Англія, Америка та Росія поділились „сферами впливів“. В першу чергу, каже він, Росія повинна дістати давні границі з 1914 року. Крім цього в „її сферу впливів“ повинні ввійти: Словаччина, Угорщина, Румунія і Болгарія, що воюють проти Росії й є загрозою на будуче. А далі ще: Західна Білорусь, Холмщина, Червона і Карпатська Русь, що заселені „руським народом“. В „сферу“ Англії й Америки малиб ввійти: Норвегія, Данія, Голландія, Бельгія, Франція і Північна Африка. А рештою Європи, себто Німеччиною, Італією, Югославією і Грецією, то вже поділились би на самій мировій конференції.

Подібне становище, головно звернене проти незалежності балтійських держав займає у цій газеті теж і фейлетоніст Е. Сталінський.

КАПІТАН-УКРАЇНЕЦЬ, ШО ПОГИБ У СИЦИЛІІ.

Дня 11. липня поляг на сицилійському фронті д-р Володимир С. Війтович, років 27, лікар-хірург з Дітройт, Міш. Оставив дружину і малу донечку, що недавно вродилась і батька не бачила. Поляглий був самотнім сином українських громадян Війтовичів.

НЕМА ЦАРСЬКОГО, ТО Є ЧЕРВОНІЙ.

Філадельфійська кацапська „Правда“ подає, що в багатьох „руських православних церквах“ вже виставляють два прапори: американський і советський. Давніше, як відомо, виставляли вони царський, а тепер часопис поручає виставляти червоний, бо „він собі на це заслужав“.

ІТИ ЖИДАМ ТУДИ, ДЕ ВОНИ ВАЖАНІ...

В своїх фейлетонах про вакаційний побут в американським „селі“ Лапорт, що їх поміщує А. Марголін в „Новім Русським Слові“, згадує він за листа від „жидівського націоналіста“, що закидає йому, що він рад повести жидівську імміграцію до Австралії й в ті частини Злучених Держав, де є мало жидів. Марголін каже, що ті жиди, що вірять в створення жидівської держави, повинні добиватись свобідної імміграції до Палестини, чи тої території, яку будуча мирова конференція признасть жидам для тої цілі. Та він має на думці жидів, що в таке не вірять, а хочуть відістатись з невиносимих відносин в тих краях, де живуть до таких країв, де вони булиб побажаними громадянами, та де вони зжились з місцевим населенням. Відділення жидів від населення, а концентрація жидів по певних містах та творення там жидівських гетто, довело, каже Марголін, до нових підозрінь, що „жиди творять державу в державі“. Або до закидів, що нагадують реакціонера Бобріщева-Пушкіна в Росії, що казав: „Жиди подібні до соли, в малій дозі сіль поліпшає смак страви, але в більшій вона невиносима“. Та, каже Марголін, ось ту згадку за „сіль“ можна добре пристосувати до всіх „чужинців“ в Америці, себто до всіх іммігрантів.

РОСІЙСЬКА ГАЗЕТА В АНГЛІІ.

ОНА подає, що появилось в Лондоні перше число російської газети „Наша Родина“, яку редагує Надежда Монтвід. В ступній статті говориться про „всеслов'янське об'єднання“ для спільної боротьби з нацистами. Часопис буде старатись, щоб в Англії повстав „всеслов'янський комітет“. В часописі є „патріотична словідь“ білогвардійців і заклик православних священників до вірності в справі визволення „батьківщини“, себто Росії.

ОФІЦІЙНЕ ВИЗНАННЯ ФРАНЦУЗЬКОГО КОМІТЕТУ

УКРАЇНСЬКІ ПИСЬМЕННИКИ В СОВЕТАХ.

У. Ш. Вісті помістили статтю советсько-українського письменника Миколи Бажана, яку їм надіслав з Москви „Всеслов'янський Комітет“. у ній пишеться про українську літературу, що „стала зброєю в боротьбі проти гітлерівських наїздників“. В статті згадується за те, що видається два журнали: літературно-науковий і громадський „Україна“ під редакцією Юрія Смолича, та виключно літературний журнал „Українська Література“ під редакцією Юрія Яновського. Крім цього має виходити журнал „Література і Мистецтво“ під редакцією Івана Кочерги.

Далі згадується, що Інститут Літератури при Українській Академії Наук, що є під головуванням академіка Павла Тичини виробив новий проєкт українського правопису „в основі якого лежить велика ідея зєднання всього українського народу“. В Інституті Мистецтва й Народної Творчості, що є під головуванням Максима Рильського, працюють письменники, етнографи, художники. Всеслов'янську творчість виучується під проводом Клементія Квітки. Заповідається, що незабаром появиться двохтомне видання під назвою „Історія Української Культури“. Павло Тичина написав поему „Похорон Друга“, присвячену другуви поета, що згинув в боротьбі з нацистськими наїздниками. Олександр Корнійчук працює над другою частиною своєї трилогії про Богдана Хмельницького. Згадується теж за його повість „Перемога“ і за новий сценарій „країна в огнях“. Між іншими письменниками є такі: Юрій Яновський, Андрій Малишко, Іван Кочерга, Леонід Первомайський, Вадим Собко, Анатоль Шиян.

Тяжко пізнати справжню вартість тих видань, бо їх не дістаємо. З цього, що подають советські критики, годі зорієнтуватись, скільки там „науки“ і „літератури“, а скільки комуністичної пропаганди. Та вдарє нас незвичайне мале число письменників, якщо хочеться брати під увагу, що це кількадесятилітній доробок під Соведами такого культурного народу, якого є кількадесять мільонів. Крім тих кількох старих імен, що видавали перед появою большевиків в Україні, та яких Москва не „закликувала“, нового талану — мало, дуже мало.

В Вашингтоні й Лондоні проголошено рівночасно в урядовій формі, що уряди Злучених Держав і Великої Британії визнають Французький Комітет Національного Визволення як тимчасову адміністративну французьку владу, створену на час війни, що має правити французькими заморськими посіlostями. При тому зазначено, що ця влада не є урядом Франції, ні Французької Імперії. Теж зобов'язано цей Комітет підпорядкуватись воєнним вимогам начальної команди Альянтів.

ЩОСЬ ТРЕБА ЗРОБИТИ!

Польський часопис „Гвізда Полярна“, що виходить в Стівенс Пойнт, Вискансин, не дуже то одушевляється тою польською пропагандою, яка тепер поширює „статистику“ людности тих земель Польщі, що їх в 1939 році заняла Росія. Каже, що навіть та статистика, що виказує аж 5,274,000 поляків на тих землях, не є переконлива, бо як злучити „руське елементи“, які та статистика поділила, то покажеться, що поляки таки в меншині. Міг би ще, каже часопис, переважати елемент жидівський, що його нараховують там на мільон, але, пише далі часопис, що з нього там залишилось по гітлерівських експериментах? Часопис жаліє, що є такі тертя між поляками і українцями, що нема надії, щоб вони погодились. Та проте, пише часопис, так не може оставати: „Щось треба робити, щось мусить бути зроблене і то щось спричинює не один біль у головах тих, що будуть накреслювати пляни майбутнього мира“.

ГОЛОС СЛОВАЦЬКОЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ ЛІГИ.

„Словак Ліг оф Америка“ видала англійською мовою брошуру про чесько-словацькі відносини. Як американська організація, що по першій світовій війні причинилась до створення Чехословаччини і заключення „Пітсбургської Умови“, тепер пропонує, щоби словакам в Словаччині була дана по війні можливість вирішити, до якої спілки чи там федерації вони хочуть належати. Теж кажеться, що словаки є окремим народом, а хоч числом малі, те проте повинні мати таке саме право на самостійне державне існування, як й інші народи.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

**ПРОТИ МІЖНАРОДНОГО
ГЕНГСТЕРСТВА**

Коли хто невдоволений „Квебекською Деклярацією”, бо вона нібито „суха” і замало дає поневоленім народам надії на те, чого вони очікують, то промова президента Рузвелта в Отаві дала до цієї деклярації дуже багато „горячого”. Слова президента повітають широкі всі поневолені. Повітати їх повинен навіть німецький нарід, бо йому піддано спасенну думку здатись саме тепер „на ласку і неласку” Об'єднаних Держав і заперестати далі воювати, на чому багато виграють. Багатомовні слова президента заповіли вправді безпощадність, але тільки „міжнародним генгстерам”, безпосереднім винувникам отсей світової різни, але не народам, з якими воюємо, якщо ті народи ще в пору опам'ятаються.

І щож більше можна вимагати нині від таких провідників як Рузвелт і Чорчил, як того, що перемога Аліантів означатиме повну ліквідацію „міжнародного генгстерства”? Побажати б хіба треба, щоби ця ліквідація була повна. Щоби була така, щоби з міжнародного політичного о виду зникло всяке генгстерство. Щоб ця ліквідація відносилась до кожного краю і до кожного народу. Та щоб усюди були за-

ховувані ось ті „засади гідного людського поведіння”, про які згадував президент у своїй промові в Отаві. Бо доконче треба вернути до моралі, до християнських засад. І то всюди. Бо якщо ми дозволили по війні на існування міжнародного генгстерства і аморальності в одній якійсь країні, то та зараза скоро поширилась на інші краї й створила б згодом знов якісь нові псевдо-науки, подібні до тих, що повстали в останніх десятиліттях в державах з тоталітарними режимами.

Нова промова президента Рузвелта дає поневоленім і гнобленим нову заохоту до боротьби з диктатурами і тираніями. Дає нову надію на визволення і нове вільне життя. Та президент Рузвелт і британський прем'єр Чорчил, як провідники найбільших демократичних потуг, отсим теж і наклали на себе і свої держави великанські моральні зобов'язання здійснити те, що заповіли. Тягар це великанський. Навіть на такі потуги як Злучені Держави і Велика Британія.

Та іншого виходу нема, якщо мріємо про справжнє замирення в світі та вільніше в ньому життя.

У. Н. СОЮЗ У КАНАДІ

Канадійський українець, громадянин П. Х., що час від часу дописує з Канади до „Свободи”, пише нам у своїй черговій кореспонденції між іншим таке:

„Недавно повстав у Винніпегу відділ Українського Народного Союзу. Ця вістка скоро розійшлася і викликала заінтересовання Союзом серед українців Західної Канади. Хто прочитав, що У. Н. Союз має майна на \$7,094,474.91, пізнав відразу, що це маємо до діла з найбагатшою українською запомоговою організацією в світі. І мимоволі відчув, що вартує бути членом такої організації. Тим більше, що вона завжди підпирала різні українські народні цілі і несла поміч нашим братам у старому краю, що певно й далі буде робити. Уже те одно бере за серце канадійських українців і можна надіятись, що У. Н. Союз матиме в Канаді поважний успіх. До сі ми читали тільки про відділи У. Н. Союзу в Східній Канаді. А ось чуємо вже й про Винніпег. Та є ще інші більші міста, в яких живе багато українців, що певно захотіли б теж стати членами цієї

організації. Над тим варто подумати західним канадійцям.

„Різні люди вештаються не раз між нами і представляють свій крам. Та знаємо, що цей крам тандитний і нам не до смаку. Зате Український Народний Союз має добру славу серед тих канадійців, що про нього знають. Для такої солідної й патріотичної організації є місце між канадійськими українцями.

„Теж і це є дуже важне, що У. Н. Союз видає щоденник „Свободу”, що є властиво одним дійсно українським щоденником на американським континенті. А між тутешніми українцями часто чути бажання мати український щоденник. Такого в Канаді нема. Отже і з цього боку „Свобода” тут потрібна. А статті „Свободи” цінні, бо „Свобода” є одним з тих часописів, що сміло боронять українську справу.

„Різні бували в американських і канадійських українців організації й газети. Крайці й життєздатні організації живуть і розвиваються. Інші ледви живіють, або щезли. І таке є теж і з

українськими часописами. Та тут маємо до діла з організацією, що вступила в 50-тий рік існування, та з газетою, що існує 50 років. Ось той їхній вік означає, що вони поставлені на здорових основах, та що їхні ідеї здорові. Бо інакше їх наш нарід не підтримував би; інакше вони не зростали б у силу.

„Ось тих кілька слів хай будуть для Вас, Американські брати, признанням, що Ви збудували таку сильну та ідейну організацію як У. Н. Союз, та що маєте такий часопис як „Свобода”, що так широко й завзято обстоює визволення українського народу з неволі. Витаємо широко їхнє поширення в Канаді та бажаємо дальших успіхів”.

**РОСІЙСЬКИЙ СОЦІЯЛІСТ
В РОЛІ ІМПЕРІАЛІСТА.**

В журналі „Нейшен” поміщено статтю В. Сухомліна, російського соціал-демократа, що покинув Росію, як її захопили більшовики під час минулої війни, а тепер перебуває в Злучених Державах. Він обороняє у статті право Советів на загарбання Росією балтійських держав, Лотви, Литви та Естонії, як і західної Білорусі та Західної України. Точніше порушує балтійські держави, що ніби завжди були „тісно зв'язані з рештою Росії”. Загнався той соціаліст аж так далеко, що приписує росіянам засновання Дорпату в Естонії в 1030 році...

—FOR VICTORY: BUY BONDS

ДІСТАНУТЬ ЗАНЯТТЯ

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН до чищення бюр в будинках. Роботу можна зачинати в котрій будь годині між 5-ю і 11-ю годинною ввечір. Платня від \$14.00 до \$20.00 на тиждень.
Голоситись до: 167-75
15 WHITENALL ST., Room 210,
близько South Ferry
NEW YORK, N. Y.

МЕШКАННЯ ДО ВИНАЙМУ

ЦІЛИЙ МІСЯЦЬ БЕЗПЛАТНО РЕНТ.
3 і 4 кімнати апартамент, гаряча вода, гарний корнеровий 20-фамілійний будинок, 3 блоки від Williamsburgh мосту і всіх собвейових стацій та склепів. 166-71
95 MARCY AVE., cor. So. 2nd St.,
BROOKLYN 13, N. Y.
Питаєте у сторожа дому, Apt. 4.

ЗАХАРЧУК ДМИТРО

АРТИСТ-МАЛЯР
664 EAST 20th STREET,
NORTHAMPTON, P. A.
Phone: 2810.
За інформаціями в справах малювання пишть на поштову адресу. 167-

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіза крові для подружого свідчення.
● Гемороїди й желітки лікується без операції.
223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST.,
NEW YORK CITY, Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісові години: денно від 10 до 7.
В неділі офіс зачинений.
Жінка-доктор до обслуговування.
X & флюороскоп. — Екзамінація \$2.00.

ПІШЛА В „ПІДЗЕМЕЛЛЯ”.

Англійський уряд припинив був видавання в Англії польської газети „Валька”, що її редагував в вшехпольським дусі. Та, як показується, вона далі виходить, але тайно. І далі воює, але наразі головню з польським урядом на вигнання. Поліція шукає за друкарнею, що друкує цей, як виходить, нелегальний часопис, якого редактор має бути в арешті.

**МИРОН
ЛИТВІН
І СИН****УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ**

Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребам по ціні так
низькій як \$150.
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St.,
NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

**ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ
Й ОКЛИЦЮ**

**МИХАЙЛО
НАСЕВИЧ**
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

**ПЕТРО
ЯРЕМА**

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимаєсь похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MEtrose 5-6577

**\$150.00 ЦІЛИЙ
ПОХОРОН**

І вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЯ
І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646